

113 Conserveren van beheersgras, kan dat smakelijk voer opleveren?

Ruwvoer, afkomstig van percelen met beheersovereenkomsten of van natuurgebieden, is in principe een goede (structuurrijke en eiwitarme) aanvulling op grasklaver. Bij veel biologische boeren is beheersruwvoer in ruime mate aanwezig. Probleem is echter dat het vaak lastig is om er een goede kuil van te maken, waardoor de koeien het ruwvoer matig tot slecht willen eten, vanwege de geringe smakelijkheid, indien ze daarnaast voldoende goede grasklaver krijgen. Voor dit laatste knelpunt kan gezocht worden naar conserveringsmethoden die een smakelijker voer geven of naar het gebruik van een voermengwagen waardoor de koeien nauwelijks meer kunnen selecteren (een duur alternatief met voor- maar ook nadelen).

Op het bedrijf van Willy Gooiker te Wilp (Ov.) is deze zomer gekeken hoe de smakelijkheid van beheersruwvoer vergroot kan worden door verschillende conserveringsmethodes naast elkaar uitgetoet. Ondanks dat alle methodes goede resultaten gaven (kenmerkend voor 2003) springt het hooi er duidelijk uit. Ook voor Willy Gooiker lijkt hooien de beste optie. Zelfs indien er na 15 juni nog een paar weken gewacht moet worden op mooi weer zal hij in de toekomst liever hooien dan kuilen.

In tabel 1 worden de voederanalyses van 10 verschillende conserveringsmethoden weergegeven. De verschillen in voederwaarde tussen balen, hakselen of inkuilen met een opraapwagen zijn niet groot: hakselen lijkt een iets beter product op te leveren, maar daar staat tegenover dat balen minder gevoelig zullen zijn voor rotten en schimmelen tijdens het voeren (als gevolg van een instabiele kuil met een hoge pH).

Tabel 1 Voeder analyse van de verschillende conserveringsmethoden

Nr.	Conserveringsmethoden	DS	VEM	DVE	OEB	Ruw eiwit	suiker	NH ₃	pH
1	Maaien, schudden en in balen	710	658	35	-30	78	97	3	5,5
2	Maaien, schudden en inkuilen	759	670	30	-41	63	138	3	5,7
3	Maaien, hakselen en direct in kuilen	348	644	22	-11	79	44	8	4,8
4	Maaien, schudden, hakselen en inkuilen	732	687	31	-44	61	136	2	5,2
5	Hooien niet wikkelen	838	695	49	-35	88	-	-	-
6	Maaien, schudden en in balen met melasse op de wiers (1,4 kg is 1 liter: 600 kg per ha)	712	686	35	-36	72	133	3	5,7
7	Maaien, schudden en in balen met toevoegmiddel (baksila ¹)	736	645	21	-46	49	139	4	5,7
8	Maaien, schudden en in balen met melasse (100%) en Baksila	745	721	42	-37	78	156	2	5,8
9	Maaien, schudden en in balen met weipoeder (100 kilo weipoeder op 200 liter water) op 1 ha.	771	657	28	-41	61	134	2	5
10	Maaien, schudde en in balen met 200% melasse (1200 kg per ha).	735	725	38	-44	66	199	3	5,7

¹Baksila staat bekend om de melkzuurbacteriën die melkzuur produceren uit suikers en enzymen die suikers vrijmaken bij graskuilen met een laag gehalte aan suiker

Hakselen zonder voordrogen (dus direct van de stam) is mogelijk, maar zelfs bij gras wat al redelijk droog is (>30% ds) lijkt de conservering te langzaam te gaan, waardoor alle suikers opgebruikt worden en een minder smakelijk product resulteert. Mogelijk dat toevoeging van melasse een beter resultaat geeft.

Het effect van de toevoegmiddelen is nauwelijks terug te vinden in de uitslagen. Doordat het ruwvoer al mooi was toen het de baal inging is het effect van de gebruikte toevoegmiddelen moeilijk waar te nemen. Wel is zichtbaar dat weipoeder (9) een zuurdere kuil geeft. Ook is het effect van meer melasse (10) op het suikergehalte en de VEM-waarde goed waarneembaar.

Hooien blijkt een goede optie als conserveringsmethode van beheersruwvoer, maar indien onmogelijk, dan lijkt het beste te kunnen worden gekozen voor inkuilen met melassetoevoeging, voor een goede en snelle conservering. Wat betreft de financiële aspecten is hooien aantrekkelijk omdat er geen wikkelposten zijn en daarmee de kosten half zo laag zijn als van kuilbalen. Hakselen is meestal aanzienlijk goedkoper dan kuilbalen, maar voor Willy Gooiker juist niet zo aantrekkelijk omdat de kosten hoger zijn door een lastige perceelsindeling bij het beheersland op afstand. Als een hectare prijs wordt afgesproken met de loonwerker kan het misschien aantrekkelijker worden. Zeker indien de melasse door de hakselaar direct op het zwad gespoten wordt, dan is er een besparing van 1 werkgang. Inkuilen met de eigen opraapwagen of hakselen direct van de stam zijn wel vaak aantrekkelijk vanwege de (veel) lagere kosten dan bij het maken van kuilbalen.

Bij Willy Gooiker gaan slechts enkele balen beheersruwvoer naar de melkkoeien als aanvulling op de grasklaverkuil. Het overgrote deel wordt gebruikt voor het jongvee, dat een rantsoen van vrijwel alleen beheersruwvoer krijgt. De belangrijkste beperking hiervoor lijkt het zeer lage eiwitgehalte te zijn, waardoor het jongvee minder snel groeit in de winter. Het tekort aan eiwit compenseren met krachtvoer of ander ruwvoer met veel eiwit is kostbaar of lastig uitvoerbaar. Op het bedrijf van Willy Gooiker is een lagere groei niet zo'n probleem: hij houdt iets meer jongvee aan (vaak kalven de vaarzen pas op 2 ½ jaar), want er zijn voldoende huisvestingsplaatsen.

De gegevens zijn afkomstig uit het project:
'Biologisch ondernemen in de Tuin van Nederland Deel III'
gefinancierd door Stimuland uitgevoerd door het Louis Bolk Instituut.

Jan de Wit J.dewit@louisbolk.nl
Ellen Heeres